

Rådgivning inom projektet

Process- och teknikstöd

VAD SKALL MAN TÄNKA PÅ NÄR FRAMTIDA AVTAL OM BIOGASANLÄGGNING SLUTS MED STANDARDAVTALET LANTBRUK 16?

Datum: 2021-06-30

Rådgivare: Caroline Weibull-Göransson, jurist på Hushållningssällskapet Juridik

Bakgrund

Intresset för att investera i biogasanläggningar är fortsatt stort i Sverige med ett flertal aktörer på marknaden. Några av leverantörerna har använt sig av standaravtalet NLM 10, Allmänna bestämmelser för leverans med montage av maskiner samt annan mekanisk, elektrisk och elektronisk utrustning. En av leverantörerna har nu upplyst att vid framtida avtal kommer istället Lantbruk 16, leveransbestämmelser för lantbruksmaskiner m.m., vara gällande standardavtal.

Det är Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, och Maskinleverantörerna, ML, som har tecknat nämnda leveransavtal för lantbruksmaskiner. Lantbruk 16 är mer branschspecifik i jämförelse med NLM 10 vilket kan vara en fördel.

Beskrivning av problemet

Av andra rådgivningar inom projektet, gällande fel i anläggning och problem med uppsagda underhållskontrakt, har framkommit att det med nuvarande upplägg finns ett antal problem med anläggningarna och överlag en del osäkerhet vad gäller ansvar. Då fler lantbrukare högst troligt inom en nära framtid vill investera i anläggningar oavsett leverantör bör man arbeta för en ökad tydlighet vad gäller ansvarsfrågorna. Lantbrukarna bör ställa krav på såväl tillverkare som leverantör att de anläggningar som skall byggas i Sverige uppfyller de krav som svenska myndigheter ställer på biogasanläggningar, exempelvis i fråga om att erhålla stöd för gödselgasproduktion.

Lantbruk 16 må vara framtaget för lantbruksbranschen och används av medlemmar i Maskinleverantörerna, i dagsläget är inga leverantörer av biogasanläggningar medlemmar. Emellertid hindrar det dem inte från att använda Lantbruk 16. Vissa delar kommer dock inte vara tillämpliga som exempelvis de försäkringar som erbjuds i samband med medlemskapet kopplat till Lantbruk 16 eller möjligheten att gratis använda sig av reklamationsrådet vad gäller tvistelösning. Detta standardavtal är framtaget och anpassat för lantbruksmaskiner dvs traktorer, tröskor etc. och är mindre vanligt för fasta anläggningar som biogasanläggningar.

Förslag på lösning eller rekommendation

Att investera i en biogasanläggning är för många lantbrukare en av de större investeringar som görs varav det vid en avtalsförhandling är av yttersta vikt att samtliga underlag i form av offert, köpeavtal, standardavtal och underhållskontrakt granskas i ett sammanhang. Samtliga nämnda underlag utgör det så kallade "avtalspaketet". I ett första steg bör man på ett tidigt stadie vara överens om anläggningens funktion, eventuellt borde lantbrukarna i samarbete med Jordbruksverket och Hushållningssällskapet sätta upp ett antal krav på vad som förväntas av en biogasanläggning. En del i detta är facklans funktion, dvs att man i offerten specificerar viktiga funktioner. I nästa steg skall ett köpeavtal tas fram som då högst troligt framöver kommer vara kopplat till Lantbruk 16. Det är önskvärt med en tydlighet i köpeavtalet då det föreligger ett så kallat tolkningsföreträde beträffande bland annat garanti, ansvar, tider, underhåll etc., dvs standardavtalet gäller om inte annat avtalats. Om standardavtalet är otydligt eller enligt lantbrukaren inte är till lantbrukarens fördel är det alltså viktigt att i köpeavtalet reglera vad som skall gälla.

I tillägg till ovan så är köplagen tillämplig vid köp av en biogasanläggning (lös sak) mellan två näringsidkare (1 § och jfr 4 § köplagen (Köpl)). Köplagen är emellertid dispositiv vilket innebär att lagen gäller såvida inte annat har avtalats parterna sinsemellan (3 § Köpl).

Vid en jämförelse mellan NLM 10 och Lantbruk 16 kan konstateras att båda har så kallade ansvarsbegränsningar dvs båda avtalen har friskrivit för indirekta skador som produktionsbortfall, utebliven vinst eller annan indirekt skada. Båda avtalen har satt tak för direkta skador vilket inte är ovanligt i sig.

Garantitid

Leverantören bestämmer själv sin eventuella garantitid på produkten. Detta ska klargöras tydligt för lantbrukaren i samband med avtalstecknandet. Lämnas ingen garanti i vare sig köpeavtalet eller standardavtalet så är det köplagens regler om reklamation av ursprungligt fel som gäller, dvs 2 år. Just garantitiden är viktig att noggrant avtala om i köpeavtalet så att parterna är överens om tiden, när den skall börja gälla osv. I nuläget vad gäller denna sorts av anläggningar så är det tillåtet att garantin kopplas till diverse villkor som man som lantbrukare skall vara väl införstådd med, ett exempel är hur underhållet av anläggningen ska genomföras. Risken är annars att leverantören vid ett eventuellt fel anser att lantbrukaren inte följt villkoren och därmed vägrar avhjälpa fel inom garantitiden.

Ansvar - Byggherre/projektansvar

En annan viktig fråga i samband med en byggnation av en biogasanläggning är vem som är byggherre, flertalet köpare av en anläggning tror att det är leverantören som är byggherre. Frågan uppstår då, vem är byggherre? Den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete är byggherre, vanligtvis den som betalar för arbetet, i detta fall alltså lantbrukaren. Byggherren ansvarar för att se till att alla bygg-, rivnings- och markåtgärder genomförs enligt gällande föreskrifter, såsom att de tekniska egenskapskraven uppfylls, att åtgärderna kontrolleras samt att hela byggprocessen kvalitetssäkras. Byggherren ansvarar även för att ansöka om och följa erforderliga myndighets tillstånd. Sammantaget så är det viktigt att klargöra vem som är byggherre redan i avtalsförhandlingarna.

Funktionskontroll

Lantbruk 16 har en viktig punkt om funktionskontroll, när monteringen är slutförd ska anläggningen genomgå en funktionskontroll. Den ska utföras i enlighet med vad som specificerats i avtalet, eller om bestämmelser däri saknas, i enlighet med normal praxis och allmänt tillämpade standarder för anläggningar av liknande slag. Just vid en sådan funktionskontroll så bör ett krav vara att facklan har den funktion som man kan förvänta sig då bland annat Jordbruksverket kräver detsamma.

Tvist

En skillnad med Lantbruk 16 i jämförelse med NLM 10 är hur en eventuell tvist skall lösas. NLM 10 stadgar skiljeförfarande vilket kan bli en kostsam process. Lantbruk 16 har en annan tvisteklausul som i första hand innebär att man skall lösa tvisten genom förhandling, i andra hand genom ett reklamationsråd, tillsatt av LRF och Maskinleverantörerna, som dock kommer kosta då leverantören i nuläget inte är medlem, och i tredje hand allmän domstol. Att låta en allmän domstol avgöra en tvist kostar ingenting utöver eventuella ombudskostnader. I ett skiljeförfarande gäller precis som i allmän domstol att den förlorande parten som huvudregel har att betala både sina egna och motpartens ombudskostnader. Utöver detta tillkommer även arvode till skiljenämnden.

Att tänka på inför avtalsskrivning:

- Entreprenadens omfattning och vilken funktion anläggningen skall ha (fackla etc.).
- Vem är byggherre?
- Hur ser det sammanlagda avtalspaketet ut? Vilket standardavtal hänvisar leverantören till?
- Tidsplan – start- och slutdatum.
- Kontraktssumma.
- Vite vid försening, vad säger köpeavtal/standardavtalet?
- Ersättning vid ändrings- och tilläggsarbeten.
- Garantitiden och om den är kopplad till vissa villkor.
- Hur skall underhållet ske och hur ser underhållskontraktet ut?

Vid eventuella frågor är ni välkomna att kontakta undertecknad jurist, lycka till!

Caroline Weibull-Göransson